Powiatowy Program Działań
na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
Powiatu Ostrzeszowskiego
na lata 2025-2030

Ostrzeszów 2025

Spis treści

Wstęp 3

Podstawa prawna 3

Niepełnosprawność 4

Definiowanie niepełnosprawności 4

Orzecznictwo o niepełnosprawności 5

Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie ostrzeszowskim 7

1. Charakterystyka powiatu ostrzeszowskiego 7

2. Niepełnosprawność w powiecie ostrzeszowskim – analiza danych 8

3. Zasoby instytucjonalne i realizowane zadania w powiecie ostrzeszowskim na rzecz osób niepełnosprawnych 9

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 9

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności 14

Placówki całodobowe dla osób niepełnosprawnych 14

Opieka wytchnieniowa i krótkoterminowa 15

Warsztaty Terapii Zajęciowej 16

Środowiskowe Domy Samopomocy 17

Zakład Aktywności Zawodowej 17

Powiatowy Urząd Pracy 18

Kształcenie Specjalne 19

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna 20

Placówki oświatowe 20

Ośrodki Pomocy Społecznej 22

Organizacje pozarządowe 22

Adresaci i realizatorzy programu 23

Cele i działania programu 24

Źródła finansowania programu 28

Monitoring 28

Spis tabel 29

WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Ostrzeszowskim na lata 2025-2030 określa najistotniejsze elementy polityki społecznej powiatu ostrzeszowskiego oraz wyznacza kierunki w zakresie podejmowania działań na rzecz wyrównywania szans i włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe.

Podstawowym założeniem Programu jest dążenie do stworzenia kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i wdrożenie rozwiązań, które umożliwiają im samodzielne oraz niezależne życie. Kreowanie lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie zapobiegania niepełnosprawności, łagodzenia jej skutków, rehabilitacji, a także realizacji zadań zmierzających do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym stanowi ważne zadania władz samorządowych. Nie zmniejsza to odpowiedzialności ogółu społeczeństwa, jednostek czy też organizacji, które od lat są partnerami w tworzeniu spójnej i efektywnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program określa działania realizowane na terenie powiatu ostrzeszowskiego na rzecz osób niepełnosprawnych, zmierzające do pełnego, indywidualnego rozwoju i zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujące pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną opracowania niniejszego Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2025-2030 (dalej jako: Program) stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2025 poz. 913). Nakłada ona na powiat obowiązek opracowywania i realizacji założeń, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych na lata 2019-2025 w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Do aktów prawnych mających istotny wpływ na konstrukcję niniejszego dokumentu jak i monitoring przyszłych działań w szczególności należą:

- Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 13 grudnia 2006 r.

- Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
- Ustawa z dnia 24 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- Uchwała Sejmu Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.
- Uchwała Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

DEFINIOWANIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 r. podjął uchwałę „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych" która określa, że: „Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi".

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję określając „Niepełnosprawność – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy".

Według definicji przyjętej przez Światową Organizację Zdrowia niepełnosprawność to ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu.

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych podkreśla, że niepełnosprawność nie wynika z dysfunkcji zdrowotnej, a z interakcji pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowych, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się, jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, stałych lub przejściowych. Niepełnosprawność nie powinna być postrzegana przez pryzmat obniżonej sprawności, a barier, które

napotykają osoby niepełnosprawne na swojej drodze do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W polskim systemie prawnym funkcjonują obecnie dwa podstawowe systemy orzekania:

- zaliczenie do jednego ze stopni niepełnosprawności – na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- orzekanie o niezdolności do pracy – na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji można uzyskać orzeczenie o zaliczeniu do:

- znacznego,

- umiarkowanego,

- lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną, o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

W zależności od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz jej wpływu zdolność do pracy oraz ewentualny obowiązek sprawowania opieki lub pomocy innych osób można zostać zaliczonym do jednego z trzech stopni niepełnosprawności.

Orzeczenie o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności stanowi podstawę do korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, w tym na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych można uzyskać orzeczenie o niezdolności do pracy – całkowitą bądź częściową, które stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu bądź odmowie przyznania świadczenia (renty). Orzeczenie o niezdolności do pracy wydawane jest wyłącznie w celach rentowych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadza bardzo szeroką definicję legalną osoby niepełnosprawnej. Ponadto przewiduje możliwość równego traktowania orzeczeń o niezdolności do pracy wydanych przez lekarza orzecznika ZUS z orzeczeniami o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności, tj.:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Osoby, które przed tym dniem uzyskały orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów, także uważane są za osoby niepełnosprawne w myśl ustawy o rehabilitacji pod warunkiem, że orzeczenie to nadal jest ważne. Orzeczenia te także są traktowane na równi z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności:

- I grupa inwalidów – znaczny stopień niepełnosprawności,
- II grupa inwalidów – umiarkowany stopień niepełnosprawności,
- III grupa inwalidów – lekki stopień niepełnosprawności.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności rozróżnia się symbole przyczyny niepełnosprawności:

- 01-U – upośledzenie umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

ANALIZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE OSTRZESZOWSKIM

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO

Powiat ostrzeszowski leży w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Graniczy z powiatami: ostrowskim i kaliskim od północy, sieradzkim od wschodu, wieruszowskim i kępińskim od południa oraz oleśnickim od zachodu.

Siedzibą powiatu jest miasto Ostrzeszów. Powiat obejmuje siedem gmin:

- **Gminy miejsko-wiejskie**: Ostrzeszów, Grabów nad Prosną, Mikstat
- **Gminy wiejskie**: Czajków, Doruchów, Kobyla Góra, Kraszewice

Powierzchnia powiatu wynosi około 772 km².

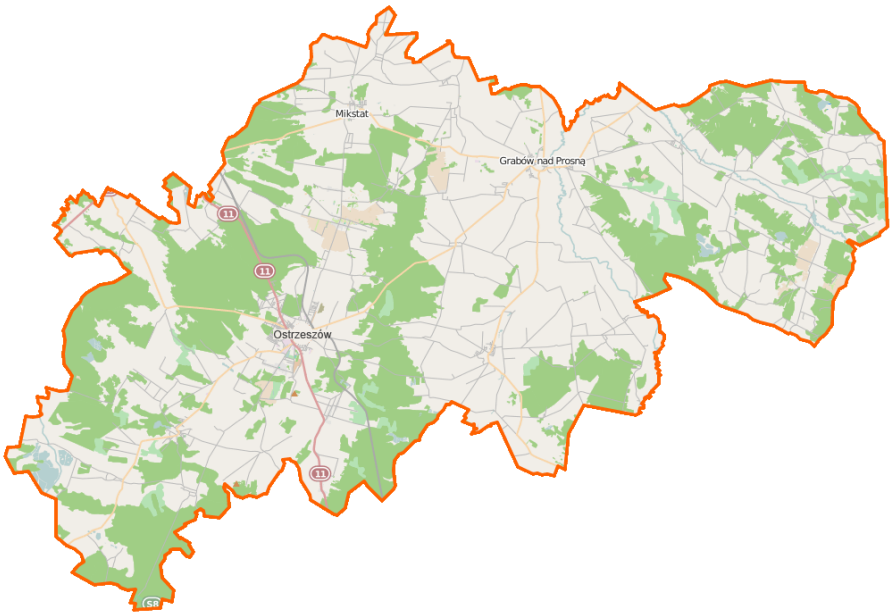

Mapa powiatu ostrzeszowskiego, Polska
https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Powiat_ostrzeszowski_location_map.png

2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W POWIECIE OSTRZESZOWSKIM – ANALIZA DANYCH

Informacja o liczbie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności może dać obraz liczby osób z niepełnosprawnościami w powiecie ostrzeszowskim. Liczba wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w 2022 roku sięgnęła 1438, z czego 1287 decyzji dotyczyły osób dorosłych, a 151 – dzieci, najwyższy wzrost odnotowano w 2023 roku – 1565 wydanych orzeczeń, z czego 1387 dotyczyło osób dorosłych, a 178 dzieci. W roku 2024 liczba wydanych decyzji była zbliżona do roku 2022 – różnica w wydanych decyzjach wyniosła 24 orzeczenia.

Tabela 1 Liczba wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności latach 2022-2024

Rok	Orzeczenia o niepełnosprawności wydane przez PZON w latach		
	Przed 16 rokiem życia	Powyżej 16 roku życia	Razem
2022	151	1287	1438
2023	178	1387	1565
2024	162	1252	1414

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrzeszowie

W 2024 r. największa część orzeczeń wydawanych osobom powyżej 16 lat dotyczy upośledzenia narządów ruchu 05-R (453 osoby), chorób układów oddechowego i krążenia 07-S (150 osób), chorób neurologicznych 10-N (136 osób) oraz chorób układu moczowo-płciowego 09-M (116 osób).

Tabela 2 Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według przyczyn w powiecie ostrzeszowskim w latach 2022-2024

Rodzaj niepełnosprawności	2022	2023	2024
01-U Upośledzenia umysłowe	43	39	22
02-P Choroby psychiczne	70	88	70
03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	66	64	54
04-O Choroby narządu wzroku	32	25	22
05-R Upośledzenia narządu ruchu	407	527	453
06-E Epilepsja	12	12	3
07-S Choroby układów oddechowego i krążenia	166	138	150
08-M Choroby układu pokarmowego	52	61	64
09-M Choroby układu moczowo-płciowego	99	107	116
10-N Choroby neurologiczne	155	137	136
11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	126	117	92
12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe	5	3	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrzeszowie

Poniżej – dokładniejsza informacja o strukturze wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom powyżej 16 roku życia. W 2024 r. najczęściej wydawane były orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, który stanowiły osoby powyżej 60. roku życia.

Tabela 3 Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według niepełnosprawności i wieku w powiecie Ostrzeszowskim w 2024 roku

Kategoria	Podkategoria	2024
Stopień niepełnosprawności	**Znaczny**	314
	Umiarkowany	559
	Lekki	314
	Orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych i odmowie wydania orzeczenia (w przypadku posiadania ważnego orzeczenia)	65
Wiek	**16-25 lat**	52
	26-40 lat	93
	41-59 lat	313
	60 lat i więcej	729

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrzeszowie

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I REALIZOWANE ZADANIA W POWIECIE OSTRZESZOWSKIM NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego funkcjonują różnorodne instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, do których należą w szczególności:

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

Realizuje zadania zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji społecznej w ramach otrzymywanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i jest przede wszystkim realizowana przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem Starosty, który jest dysponentem ww. środków, wspiera finansowo działania z zakresu eliminowania barier utrudniających integrację osób niepełnosprawnych w środowisku na terenie powiatu ostrzeszowskiego.

Kluczowe zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dotyczą również pomocy społecznej świadczonej na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym:

- interwencji kryzysowej stanowiącej zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu poprzez udzielenia bezpłatnego poradnictwa: prawnego, psychologicznego, socjalnego dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowych, w tym doświadczających przemocy domowej,
- prowadzenie mieszkania treningowego dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej,
- zapewnienie pieczy zastępczej m.in. dzieciom legitymującym się niepełnosprawnością, pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w ramach corocznie otrzymanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zmierzają do ograniczenia skutków niepełnosprawności i likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym z terenu powiatu ostrzeszowskiego funkcjonowanie w społeczeństwie.

W 2024 roku najwięcej osób otrzymało pomoc w postaci dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki - 2043 osoby niepełnosprawne oraz 316 osób skorzystało z dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Tabela 4 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z różnych form wsparcia finansowanych ze środków PFRON na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2022-2024

Kategoria	Podkategoria	2022	2023	2024
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	**Liczba organizacja**	16	17	17
	Liczba korzystających osób	995	1713	2043
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi	**Liczba korzystających osób**	68	63	88

potrzebami osób niepełnosprawnych				
Sprzęt rehabilitacyjny	**Liczba korzystających osób**	17	11	17
	Liczba korzystających przedsiębiorców	0	1	1
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	**Liczba korzystających osób**	108	129	139
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	**Liczba korzystających osób**	407	328	299

Źródło: opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie

Ponadto Powiat Ostrzeszowski realizuje program **„Aktywny samorząd”** adresowany do osób niepełnosprawnych. Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji w zakresie:

MODUŁ I

- Obszar A1 i A4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- Obszar A2 i A3 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy i prawa jazdy kategorii B,
- Obszar B1, B3 i B4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- Obszar B2 - dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komputerowego i oprogramowania,
- Obszar B5 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu komputerowego,
- Obszar C1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Obszar C2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Obszar C3 - pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- Obszar C4 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
- Obszar C5 – pomoc w zakupie skutera o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego,

- Obszar D - pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub (przedszkolu)
- Obszar E - pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej.

MODUŁ II

- Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

Z powyższego programu w roku 2024 skorzystało 60 osób, łącznie udzielono w tym zakresie wsparcia na kwotę 343 229,71 zł.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie realizuje „**Program wyrównywanie różnic między regionami III**”, którego celem strategicznym jest wyrównanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Tabela 5 Projekty realizowane w 2024 roku

Nazwa i adres Projektodawcy	Nazwa Projektu	Dofinansowanie PFRON
Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie” w Kaliszu	Zakup autobusu na potrzeby Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kuźnicy Grabowskiej	351 500,00
Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie” w Kaliszu	Zakup autobusu dla WTZ Doruchów – do przewozu osób z niepełnosprawnościami, w tym na wózkach inwalidzkich, uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Doruchowie, podległych Fundacji Inwalidów i osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie” w Kaliszu	351 500,00
Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie” w Kaliszu	Doświetlenie i docieplenie pomieszczeń Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kuźnicy Grabowskiej	95 871,66

Źródło: opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie realizuje od 2025 r. pilotażowy program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2025, który ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej.

Realizacja programu zapewnia wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym:

- dzieciom do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, oraz
- osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności:
  a) w stopniu znacznym lub
  b) w stopniu umiarkowanym lub
  c) traktowane na równi do wyżej wymienionych zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Celem rozpowszechnienia usług asystencji osobistej jest zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi również bezpłatną wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i pomocniczego. Celem działalności wypożyczalni jest ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i procesom marginalizacji osób, które utraciły sprawność organizmu poprzez umożliwienie im szybkiego powrotu do aktywności fizycznej, społecznej i zawodowej, a także korzystanie z różnorodnych form rehabilitacji i terapii. Z wypożyczalni mogą korzystać osoby z terenu Powiatu Ostrzeszowskiego, które utraciły sprawność organizmu i złożą pisemny wniosek wskazujący na konieczność korzystania z określonego rodzaju sprzętu.

Sprzęt rehabilitacyjny lub ortopedyczny udostępniany jest na okres do 12 miesięcy z możliwością przedłużenia terminu. Wypożyczalnia dysponuje następującym sprzętem:

- łóżka elektryczne,
- materace przeciwodleżynowe,
- wózki inwalidzkie,
- balkoniki,
- krzesła toaletowe,
- ławki wannowe,
- taborety prysznicowe,
- kule pachowe/łokciowe,
- trójnogi,
- podnośniki transportowe,
- stoliki

W roku 2024 z wypożyczalni skorzystały 22 osoby wypożyczając potrzebny sprzęt.

POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeka dla celów poza rentowych, a mianowicie:

- odpowiedniego zatrudnienia, uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- uzyskania karty parkingowej.

PLACÓWKI CAŁODOBOWE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego funkcjonują trzy placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym:

- Dom Pomocy Społecznej w Kobylej Górze – dla 156 osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- Dom Pomocy Społecznej w Kochłowach – dla 80 osób przewlekle psychicznie chorych,
- Dom Pomocy Społecznej w Marszałkach – dla 138 osób przewlekle somatycznie chorych.

Przedmiotem działania DPS-ów jest zapewnienie mieszkańcom usług na poziomie obowiązującego standardu. Placówki uwzględniają indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańca świadczą następujące usługi: bytowe, opiekuńcze i wspomagające. Domy Pomocy Społecznej oferują formy terapii, takie jak: rehabilitacja ruchowa, terapia psychologiczna, zajęcia świetlicowe, trening funkcji poznawczych, terapia indywidualna (rozmowy, zajęcia w pokoju mieszkańca), biblioterapia przyłóżkowa, muzykoterapia, a latem także spacery oraz gry na świeżym powietrzu oraz rehabilitację ruchową. Wszelkie działania dostosowane są do możliwości odbioru podopiecznych – uwzględniają zainteresowania oraz sytuację zdrowotną. Każdy mieszkaniec traktowany jest indywidualnie, jest nie tylko biorcą, ale przede wszystkim współautorem i realizatorem procesu aktywizacji. Ma on możliwość

wyboru takiej formy wśród zaoferowanych propozycji, która jest dla niego z wielu powodów najlepsza i najbardziej odpowiada jego potrzebom. O właściwy dobór proponowanych i przeprowadzonych działań dba zespół terapeutyczny, a dokonane ustalenia zebrane są w dokumencie: Indywidualny plan wsparcia mieszkańca. DPS-y są miejscem otwartym na współpracę ze szkołami, fundacjami, stowarzyszeniami, biorąc udział w wystawach, imprezach czy wykładach naukowych. Współpracują również z wolontariuszami, którzy zgłaszają się, aby pomóc osobom starszym i niepełnosprawnym.

OPIEKA WYTCHNIENIOWA I KRÓTKOTERMINOWA

Od 2024 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego w Domu Pomocy Społecznej w Marszałkach prowadzona jest opieka wytchnieniowa i krótkoterminowa.

- **opieka wytchnieniowa –** przeznaczona dla 3 osób. Z pomocy w 2024 r. skorzystało 14 osób. **C**elem opieki wytchnieniowej jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 913) albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 913) poprzez udzielenie czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki tej formie wsparcia osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Opieka wytchnieniowa w ramach pobytu całodobowego, może być realizowana przez 14 dób dla jednej osoby w roku. Usługa wytchnieniowa w ramach pobytu całodobowego wynosi co najmniej 12 godzin nieprzerwanego świadczenia usługi i obejmuje nocleg osoby z niepełnosprawnością. Opieka wytchnieniowa jest opłacana ze środków Funduszu Sprawiedliwości.
- **Opieka krótkoterminowa** przeznaczona dla 2 osób. Z pomocy w 2024 r. skorzystała 1 osoba. Usługa wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego dla osób pełnoletnich, skierowana jest dla osób wymagających wsparcia z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niebędących mieszkańcami domu. Krótkoterminowe całodobowe pobyty mogą służyć również okresowej opiece nad osobą z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy

członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. Usługi wsparcia krótkoterminowego są przyznawane osobie, która ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymaga doraźnej pomocy w formie pobytu całodobowego, ze względu na czasowe ograniczenie możliwości zapewnienia właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby na co dzień sprawujące opiekę nad tą osobą.

Rodzaj i zakres usług wsparcia krótkoterminowego uzależniony jest od sytuacji osoby wymagającej wsparcia oraz jej indywidualnych potrzeb. Usługi wsparcia krótkoterminowego realizowane w formie pobytu całodobowego będą adekwatne do zakresu usług realizowanych przez dom pomocy społecznej na rzecz mieszkańców.

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Zgodnie z art.10a. Ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych „warsztat terapii zajęciowej oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia". Na terenie powiatu ostrzeszowskiego funkcjonują 4 WTZ-y, łącznie przeznaczone dla 140 uczestników.

Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcia pracy.

Celem działania warsztatu jest rehabilitacja społeczna i zawodowa prowadząca do włączania osób niepełnosprawnych na rynek pracy oraz przygotowująca uczestników do życia w środowisku społecznym.

Tabela 6 Liczba uczestników w Warsztatach Terapii Zajęciowej w 2024 roku

Liczba uczestników w Warsztatach Terapii Zajęciowej	
WTZ	**Liczba uczestników**
Ostrzeszów	35
Pisarzowice	30
Doruchów	35
Kuźnica Grabowska	40

Źródło: Opracowanie własne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie.

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej - prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do *zadań z zakresu administracji rządowej* realizowanych przez powiat. W wyniku postępowania konkursowego Zarząd Powiatu w roku 2022 podpisał 2 umowy ze Stowarzyszeniem „Aktywni" na prowadzenie ŚDS w Doruchowie i w Kuźnicy Grabowskiej na okres trzech lat, tj. 2023-2025.

W 2024 roku na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego funkcjonowały 2 Środowiskowe Domy Samopomocy w Doruchowie (35 miejsc) i Kuźnicy Grabowskiej (30 miejsc) prowadzone przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Aktywni" z siedzibą w Doruchowie.

Ośrodki wsparcia - Środowiskowy Dom Samopomocy w Kuźnicy Grabowskiej i Doruchowie *typu ABC* są placówkami dziennego pobytu dla osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, będących mieszkańcami powiatu ostrzeszowskiego lub powiatów ościennych na mocy zawartego porozumienia.

Kierowanie osób do Środowiskowego Domu Samopomocy w Kuźnicy Grabowskiej i Doruchowie ma na celu zapewnienie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i usług w zakresie rehabilitacji społecznej.

W ramach dziennych zajęć, Ośrodki świadczą usługi w formie indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. ŚDS-y organizują dla uczestników zajęcia, zgodne z indywidualnymi planami postępowania wspierająco-aktywizującymi we współpracy z rodzicami lub opiekunami oraz ze wskazaniami zespołu wspierająco-aktywizującego. Zapewniają uczestnikom gorący posiłek, a także zapewniają usługi transportowe polegające na dowożeniu na zajęcia z miejsc zamieszkania i odwożeniu po zajęciach.

Decyzję o skierowaniu do ŚDS wydaje PCPR w Ostrzeszowie po rozpatrzeniu wniosków złożonych przez zainteresowane osoby za pośrednictwem właściwych dla ich miejsca zamieszkania ośrodków pomocy społecznej.

ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Zakład Aktywności Zawodowej w Książenicach funkcjonuje od 2004 roku i jest jednostką budżetową prowadzoną przez powiat ostrzeszowski. Głównym celem placówki jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym i umiarkowanym oraz ich rehabilitacja zawodowa i społeczna, mająca na celu przygotowanie do życia w otwartym środowisku społecznym oraz podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

W 2024 roku w zakładzie zatrudnionych było 56 osób, w tym 45 osób niepełnosprawnych. Zakład zapewnia swoim pracownikom nie tylko zatrudnienie w warunkach pracy chronionej, ale również opiekę medyczną oraz indywidualnie opracowane programy rehabilitacyjne.

Zakład Aktywności Zawodowej w Książenicach pełni istotną rolę w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnościami w powiecie ostrzeszowskim.

POWIATOWY URZĄD PRACY

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrzeszowie zajmuje się pośrednictwem pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób z niepełnosprawnością. Działania te obejmują m.in. poradnictwo indywidualne i grupowe, szkolenia mające na celu zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej przez osoby z niepełnosprawnością, a także szkolenia dla pracodawców i dofinansowanie tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością.

Z danych PUP wynika, że na dzień 31 grudnia 2024 r. w ewidencji bezrobotnych osób z niepełnosprawnością figurowało 110 osób, w tym 54 kobiety i 56 mężczyzn z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy wg wieku oraz 55 kobiet i 55 mężczyzn z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy wg czasu pozostania bez pracy.

Tabela 7 Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w Ostrzeszowie

Stan na dzień 31.12.2024 r. według wieku			
Wiek	**Kobiety**	**Mężczyźni**	**Razem**
18-24	4	4	8
25-29	5	1	6
30—39	15	17	32
40-44	10	13	23
45-49	7	4	11
50-54	9	9	18
55-59	4	4	8
60 - więcej	0	4	4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ostrzeszowie

Tabela 8 Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w Ostrzeszowie

Stan na dzień 31.12.2024 r. według czasu pozostania bez pracy			
Miesięcy	**Kobiety**	**Mężczyźni**	**Razem**
Do 1 m-ca	2	5	7
1-3	4	4	8
3-6	6	2	8
6-12	9	5	14
12-24	3	5	8
Powyżej 24	31	34	65

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ostrzeszowie

KSZTAŁCENIE SPECJALNE

Kształcenie specjalne stanowi integralną część systemu oświaty w Polsce. Prawo oświatowe zakłada dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z opieki psychologicznej i specjalnych form pomocy dydaktycznej, jak również możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież z niepełnosprawnością i niedostosowaną społecznie. Przez kształcenie specjalne należy rozumieć zorganizowany proces, dostosowany do potrzeb wychowanka i ucznia z niepełnosprawnością, dla którego – ze względu na istotne zaburzenia lub dysfunkcje w różnych sferach rozwoju (motoryce, zmysłach, intelekcie, psychice) w sposób istotny zaburzające jego funkcjonowanie psychiczne, fizyczne, społeczne oraz możliwości uczenia się – konieczne jest specjalistyczne oddziaływanie dydaktyczne, wychowawcze i rewalidacyjne, ukierunkowane na jego wszechstronny rozwój. Jednym z podstawowych elementów systemu kształcenia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością jest funkcjonowanie instytucji jak najwcześniej diagnozujących niepełnosprawność oraz udzielających pomocy rodzicom. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i kwalifikują dziecko do odpowiedniej formy kształcenia. Orzeczenie uzyskać mogą uczniowie: niesłyszący, słabosłyszący, niewidomi, słabowidzący, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, w tym zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, niedostosowani społecznie oraz zagrożeni niedostosowaniem społecznym.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNA-PEDAGOGICZNA

W roku szkolnym 2023/2024 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrzeszowie objęła diagnozą 164 dzieci, a w roku szkolnym 2024/2025 - 184 dzieci w stosunku, do których wydano orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Tabela 9 Liczba wydanych orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Ostrzeszowie w danym roku szkolnym

Rodzaj orzeczeń	Liczba orzeczeń w latach 2023/2024	Liczba orzeczeń w latach 2024/2025
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	25	48
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym/znacznym	9	7
Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze	4	5
Wada wzroku	7	5
Wada słuchu	7	7
Autyzm i zespół Aspergera	41	45
Zagrożenie niedostosowaniem społecznym	12	12
Niedostosowanie społeczne	0	0
Niepełnosprawność ruchowa	27	23
Niepełnosprawność sprzężona	32	32
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego Ogółem	164	184
Opinie o potrzebie wczesnego wspierania rozwoju dziecka	50	35

Źródło: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Ostrzeszowie

PLACÓWKI OŚWIATOWE

Edukacja uczniów z niepełnosprawnością realizowana jest w placówkach kształcenia specjalnego oraz w oddziałach integracyjnych utworzonych w placówkach ogólnodostępnych. W Powiecie Ostrzeszowskim istnieją następujące szkoły specjalne:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ostrzeszowie, który zapewnia edukację na poziomie: przedszkolnym, szkoły podstawowej, szkoły przyspasabiającej do pracy oraz szkoły branżowej I stopnia.

SZKOŁY ŚREDNIE

Tabela 10 Liczba uczniów ogółem z niepełnosprawnością w danym roku szkolnym

Rok szkolny	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba uczniów z niepełnosprawnością	47	50	49

Źródło: Szkoły średnie z terenu powiatu ostrzeszowskiego – ILO, ZS nr 1, ZS nr 2

Tabela 11 Wsparcie udzielone uczniom z niepełnosprawnością przez powiatowe szkoły średnie w danym roku szkolnym

Rok szkolny	Forma wsparcia udzielona uczniom z niepełnosprawnością	Liczba uczniów
2022-2023	Doraźne konsultacje psychologiczno - pedagogiczne	3
	Konsultacje i rozmowy z higienistką szkolną o przebiegu leczenia, wizytach u lekarzy specjalistów	18
	Zajęcia rewalidacyjne	8
2023/2024	Doraźne konsultacje psychologiczno - pedagogiczne	5
	Konsultacje i rozmowy z higienistką szkolną o przebiegu leczenia, wizytach u lekarzy specjalistów	17
	Zajęcia rewalidacyjne	8
2024-2025	Doraźne konsultacje psychologiczno - pedagogiczne	5
	Konsultacje i rozmowy z higienistką szkolną o przebiegu leczenia, wizytach u lekarzy specjalistów	16
	Zajęcia rewalidacyjne	21
	Zakup powiększalników dla uczniów słabowidzących	2
	Montaż tablic multimedialnych	4
	Dostosowanie planu lekcji do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (zajęcia odbywają się tylko na parterze)	2
	RAZEM	**109**

Źródło: Szkoły średnie z terenu powiatu ostrzeszowskiego – ILO, ZS nr 1, ZS nr 2

Działania podejmowane przez szkoły średnie w celu zapewnienia dostępności architektonicznej dla uczniów/nauczycieli:

- W I Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej – Curie zamontowane zostały barierki na schodach prowadzących do drzwi wejściowych. Liceum planuje montaż windy, w momencie pozyskania funduszy na ten cel.
- W Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Wielkopolskich w Ostrzeszowie budynki A, B, C, D oraz sala gimnastyczna nie posiadają udogodnień architektonicznych, budynek K nie posiada barier.
- Zespół Szkół nr 2 im. Przyjaźni Polsko – Norweskiej w Ostrzeszowie w roku szkolnym 2024/2025 wykonał remont toalety w budynku głównym szkoły dostosowując ją do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo oraz podjazd dla wózków inwalidzkich do budynków A i D przy ulicy Norweskiej. Dodatkowo Dyrektor szkoły zabiega o wybudowanie windy dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodki pomocy społecznej stanowią podstawową jednostkę organizacyjną funkcjonującego na terenie naszego kraju systemu wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej działają na terenie każdej gminy, przyjmując w zależności od charakteru postać ośrodków miejskich, miejsko-gminnych i gminnych realizując zarówno zadania własne i zlecone.

Na terenie powiatu ostrzeszowskim działa 7 ośrodków pomocy społecznej:

- Miejski – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrzeszowie
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikstacie
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie nad Prosną
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Doruchowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylej Górze
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czajkowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraszewicach

Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu ostrzeszowskiego wspierają osoby potrzebujące, w tym także osoby z niepełnosprawnością poprzez m. in. pracę socjalną, udzielanie pomocy finansowej w postaci wypłat zasiłków celowych, okresowych i stałych. Ważnym elementem pomocy dla osób z niepełnosprawnością jest również świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W 2024 roku świadczeniami pomocy społecznej objętych było 1067 środowisk rodzinnych, dla których główną przyczyną korzystania ze świadczeń była długotrwała i ciężka choroba (808 osób) oraz w 499 przypadkach niepełnosprawność. Zasiłki stałe otrzymało 110 osób niepełnosprawnych z ustalonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Osobom niesamodzielnym, wymagającym wsparcia innych osób w wykonywaniu codziennych czynności przyznawana jest pomoc w formie usług opiekuńczych.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO

Powiat ostrzeszowski współpracuje w zakresie udzielania pomocy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnością z wieloma organizacjami pozarządowymi między innymi z:

- Stowarzyszenie "AMAZONKI OSTRZESZOWSKIE" - ul. Piastowska 3, 63-500 Ostrzeszów,
- Stowarzyszenie "RAZEM" w Ostrzeszowie - ul. Kościuszki 2, 63-500 Ostrzeszów,

- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Gminy Kraszewice "SPRÓBUJMY SOBIE POMÓC" - Jelenie 29, 63-522 Kraszewice,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "AKTYWNI" w Doruchowie - ul. Rolna 5, 63-505 Doruchów,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym "BRAT" - Kuźnica Grabowska 100, 63-522 Kraszewice,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym "RAZEM" w Mikstacie - ul. Krakowska 17, 63-510 Mikstat,
- Stowarzyszenie Radość Niepełnosprawnym (d. Stowarzyszenie Rodziców i Sympatyków na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym) - ul. Gen. Sikorskiego 19, 63-500 Ostrzeszów,
- Wielkopolskie Stowarzyszenie Społeczno-Sportowe "SPRAWNI RAZEM" - ul. Gen. Sikorskiego 19, 63-500 Ostrzeszów,
- Stowarzyszenie "Tęcza" - Olszyna, ul. Zachodnia 15A, 63-500 Ostrzeszów,
- Stowarzyszenie Rekreacyjno-Sportowe Młodzieżowy Klub Sportowy OCEANIK Ostrzeszów
- Koło Polskiego Związku Niewidomych.

Znaczącą rolę we wsparciu osób z niepełnosprawnością odgrywają organizacje pozarządowe prowadzące statutową działalność na rzecz tych osób. Działalność organizacji pozarządowych stanowi cenny element uzupełniający i wspierający wszelkie działania instytucjonalne podejmowane na rzecz osób z niepełnosprawnością. Dla samorządu terytorialnego sektor pozarządowy jest partnerem co najmniej w trzech płaszczyznach: reprezentuje społeczność lokalną, świadczy pomoc bezpośrednią na rzecz grup ze szczególnymi potrzebami oraz wprowadza nowe, często alternatywne sposoby działania. Najczęściej spotykane formy wsparcia osób z niepełnosprawnością to wyjazdy i imprezy integracyjne, działania wspierające z zakresu pomocy społecznej oraz z zakresu rehabilitacji społecznej, działania edukacyjne, usługi terapeutyczne, rehabilitacja, organizacja wydarzeń o charakterze kulturalnym i sportowym.

ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

Program kierowany jest do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin oraz wszelkich organizacji i instytucji mogących mieć wpływ na poprawę sytuacji całego środowiska osób z niepełnosprawnością w powiecie ostrzeszowskim.

Realizatorzy Programu, to między innymi:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrzeszowie;

- Ośrodki Pomocy Społecznej;
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ostrzeszowie;
- Dom Pomocy Społecznej w Kobylej Górze
- Dom Pomocy Społecznej w Kochłowach
- Dom Pomocy Społecznej Marszałkach
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Doruchowie
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kuźnicy Grabowskiej
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Ostrzeszowie, Pisarzowicach, Doruchowie, Kuźnicy Grabowskiej;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrzeszowie;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ostrzeszowie;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Książenicach;
- Placówki oświatowe.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie.

CELE I DZIAŁANIA PROGRAMU

Program jest spójny z zapisami „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie ostrzeszowskim na lata 2019-2025".

Konsekwentna realizacja programu pozwoli na osiągnięcie założonego celu głównego, jakim jest: **Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w życiu codziennym.**

Szczegółowy opis działań na rzecz osób z niepełnosprawnością został poprzedzony diagnozą sytuacji osób z niepełnosprawnością w powiecie ostrzeszowskim i analizą aktualnych rozwiązań ustawowych.

Poniższe zestawienie celów i działań odnosi się do zidentyfikowanych potrzeb i oczekiwań, jak również ma wpływ na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnością.

DZIAŁANIE 1. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych.

Cel działania: Zniesienie ograniczeń uniemożliwiających lub utrudniających dogodne, swobodne warunki ruchu w budynkach oraz w obszarach zurbanizowanych osobom z niepełnosprawnością w celu prawidłowego ich funkcjonowania w miejscu zamieszkania i środowisku lokalnym.

Formy realizacji:

1. Inicjowanie oraz realizacja działań pod kątem przystosowywania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w konsultacji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

2. Zapewnienie w nowo budowanych budynkach z udziałem środków budżetu powiatu dostępności obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się przy pomocy wózków inwalidzkich (windy, podjazdy, sanitariaty, itp.).
3. Dbałość przy remontach i budowach nowych dróg oraz innych inwestycjach realizowanych z udziałem środków z budżetu powiatu o dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością.
4. Dofinansowywanie likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób indywidualnych z niepełnosprawnością.

Przykładowe wskaźniki realizacji: ilość przeprowadzonych likwidacji barier architektonicznych, z uwzględnieniem obiektów użyteczności publicznej, ciągów komunikacyjnych oraz w miejscu zamieszkania, ilość tworzonych nowych „miejsc przyjaznych".

DZIAŁANIE 2. Likwidacja barier technicznych i w komunikowaniu się.

Cel działania: Zapewnienie możliwości swobodnego komunikowania i przemieszczania się, a tym samym aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym (nauka, praca zawodowa, rozwój zainteresowań).

Formy realizacji:

1. Poprawa dostępności do placówek prowadzących działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym poprzez zakup pojazdów dostosowanych do przewozu tych osób.
2. Usuwanie barier w komunikowaniu się, w tym np.: szkolenie pracowników urzędów i instytucji publicznych w zakresie posługiwania się językiem migowym, instalowanie pętli indukcyjnych dla osób niedosłyszących, umieszczanie informacji metodą Braille'a, usługa tłumacza języka migowego.
3. Dofinansowanie do kosztów zakupu sprzętu i urządzeń ułatwiających osobom z niepełnosprawnością komunikowanie się (np. aparaty słuchowe, faksy, komputer-internet).
4. Dofinansowanie do kosztów zakupu sprzętu i urządzeń dostosowującego samochody do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością i jego montażu.

Przykładowe wskaźniki realizacji: ilość usuniętych barier technicznych i w komunikowaniu się, liczba osób objętych dofinansowaniem w ww. zakresie.

DZIAŁANIE 3. Wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.

Cel działania: Zapewnienie dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością adekwatnego do ich potrzeb i możliwości korzystania z oferty edukacyjnej.

Formy realizacji:

1. Organizacja kształcenia specjalnego w placówkach specjalnych oraz oddziałach integracyjnych utworzonych w placówkach ogólnodostępnych.
2. Poprawa dostępności pod względem architektonicznym placówek oświatowych dla osób z niepełnosprawnością.
3. Wspieranie kształcenia ustawicznego dorosłych osób z niepełnosprawnością.
4. Wspieranie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.
5. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnością.
6. Rozwój diagnostyki w zakresie wczesnego diagnozowania i wspomagania dzieci z niepełnosprawnością.

Przykładowe wskaźniki realizacji: ilość uczniów objętych kształceniem specjalnym, ilość usuniętych barier, ilość osób objętych poradnictwem.

DZIAŁANIE 4. Aktywizacja zawodowa i poprawa sytuacji osób z niepełnosprawnością na rynku pracy.

Cel działania: Poprawa poziomu przygotowania zawodowego i możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością oraz tworzenie nowych i doskonalenie dotychczasowych instrumentów zwiększających możliwości osób z niepełnosprawnością na rynku pracy.

Formy realizacji:

1. Promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy.
2. Szkolenia dla osób z niepełnosprawnością (umożliwiające zdobycie dodatkowych kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowanie zawodowe) zgodnie z ich możliwościami psychofizycznymi oraz potrzebami rynku pracy.
3. Szkolenia dla pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnością.
4. Dofinansowanie tworzonych i istniejących miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością.
5. Dofinansowanie kosztów podjęcia działalności gospodarczej przez osoby z niepełnosprawnością.
6. Doradztwo i pośrednictwo pracy dla osób z niepełnosprawnością.
7. Dofinansowanie kosztów płatnego szkolenia zawodowego osoby z niepełnosprawnością ponoszonych przez pracodawcę tej osoby.

8. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, zatrudniających osoby z niepełnosprawnością.

Przykładowe wskaźniki realizacji: ilość zorganizowanych szkoleń, ilość osób z niepełnosprawnością oraz pracodawców objętych szkoleniem, ilość utworzonych oraz subsydiowanych miejsc pracy, wartość udzielonego wsparcia w zakresie podjęcia działalności gospodarczej, ilość osób objętych doradztwem i pośrednictwem.

DZIAŁANIE 5. Wspieranie usług rehabilitacyjnych i specjalistycznych.

Cel działania: Wspieranie systemu opieki w celu dostosowania i rozszerzenia istniejących form świadczenia usług rehabilitacyjnych do aktualnych potrzeb.

Formy realizacji:

1. Wspieranie zróżnicowanych form rehabilitacji, w tym działalności warsztatów terapii zajęciowej.
2. Wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością w sprawowaniu opieki, w tym w zakresie opieki wytchnieniowej.
3. Zwiększenie dostępności do sprzętu rehabilitacyjnego.
4. Prowadzenie dla osób z niepełnosprawnością usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.
5. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz rodzinnego.

Przykładowe wskaźniki realizacji: ilość programów/działań z zakresu edukacji zdrowotnej oraz rehabilitacji, liczba beneficjentów.

DZIAŁANIE 6. Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnością.

Cel działania: Zapewnienie rozwoju osobistego poprzez aktywny udział w życiu społecznym.

Formy realizacji:

1. Kształtowanie i rozwijanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością oraz pogłębianie wiedzy w zakresie potrzeb i praw osób z niepełnosprawnością.
2. Poprawa dostępu i rozszerzenie zakresu aktualnej informacji dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin na temat dostępnych programów oraz form pomocy.
3. Wspieranie rozwoju twórczości artystycznej, aktywności kulturalnej oraz sportowej wśród osób z niepełnosprawnością.
4. Dofinansowywanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
5. Wspieranie organizacji imprez okolicznościowo-integracyjnych.

6. Szkolenia dla otoczenia współpracującego z osobami niepełnosprawnymi.

Przykładowe wskaźniki realizacji: wartość udzielonego wsparcia, liczba beneficjentów działań, liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w działania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Realizacja programu uzależniona będzie od możliwości środków finansowych powiatu oraz pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych na poszczególne zadania.

Wpływ na koszty realizacji wybranych działań i ich pożądaną skalę mieć będą także zmiany w regulacjach ustawowych. Obok kosztów zadań, które w klasyfikacji budżetowej są ściśle wyodrębnione i zidentyfikowane istnieją także te, które są ujmowane łącznie z innymi kosztami np. wspieranie efektywnych usług społecznych, polityka senioralna. Część działań istotnych dla realizacji Programu finansowana jest z pominięciem budżetu Powiatu, a dysponenci tych środków nie są organizacyjnie powiązani ze strukturami samorządu np. nakłady ponoszone ze środków PFRON czy NFZ. Istnieje również zakres usług społecznych oferowanych osobom z niepełnosprawnością odpłatnie przez podmioty gospodarcze i podmioty III sektora w ramach prowadzonej przez nie odpłatnej działalności pożytku publicznego.

Zakłada się, że realizacja poszczególnych działań zapisanych w Programie przyczyni się do poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

MONITORING

Proces monitoringu realizacji Programu będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Programu. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Programie odnoszące się do poszczególnych celów. Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z danych statystycznych jednostek organizacyjnych oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na ich modyfikację. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Programu.

Sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni Zarząd Powiatu przedkłada Radzie Powiatu, do 30 czerwca każdego roku.

Wykaz tabel

- *Tabela 1* Liczba wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności latach 2022-2024

- *Tabela 2* Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według przyczyn w powiecie ostrzeszowskim w latach 2022-2024

- *Tabela 3* Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według niepełnosprawności i wieku w powiecie Ostrzeszowskim w 2024 roku

- *Tabela 4* Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z różnych form wsparcia finansowanych ze środków PFRON na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2022-2024

- *Tabela 5* Projekty realizowane w 2024 roku

- *Tabela 6* Liczba uczestników w Warsztatach Terapii Zajęciowej w 2024 roku

- *Tabela 7* Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w Ostrzeszowie

- *Tabela 8* Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w Ostrzeszowie

- *Tabela 9* Liczba wydanych orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Ostrzeszowie w danym roku szkolnym

- *Tabela 10* Liczba uczniów ogółem z niepełnosprawnością w danym roku szkolnym

- *Tabela 11* Wsparcie udzielone uczniom z niepełnosprawnością przez powiatowe szkoły średnie w danym roku szkolnym